

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת התנ"ך

מדינת ישראל

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית

בע"ה אב תש"פ (אוגוסט 2020)

חוזר מפמ"ר תנ"ך יסודי 1 – לקראת שנת הלימודים תשפ"א

לכבוד המפקחים,
מנהלי בתי הספר,
מורות ומורי התנ"ך
שלום רב!

הוראת התנ"ך בחמ"ד מבוססת על ההכרה שהתנ"ך הוא ספר היסוד של עם ישראל. גיבוריו הן דמויות מופת לאורן צועד העם היהודי מזה אלפי שנים, ותכניו מעצבים את חיי האומה – אמונותיה, שאיפותיה, תקוותיה והנהגותיה ביום חול ובמועד. שיבת עם ישראל לארצו, ארץ התנ"ך, וחזרתו לבמת ההיסטוריה כעם, כמו גם הפיכת הלשון העברית לשפתו המדוברת, מהווים הזדמנות לבניית קומה נוספת של הבנה חיבור והזדהות עם תכניו של ספר הספרים בימינו.

לאור הנחות יסוד אלו, אנו שואפים לכך שהוראת התנ"ך תהווה לימוד מחולל ומכונן זהות. יעדינו הם שבוגרי החמ"ד יסיימו שתיים עשרה שנות לימוד כאוהבי תנ"ך, בעלי סקרנות ותשוקה ללימוד תנ"ך ובעלי מיומנויות המאפשרות להם לממש את אהבתם ללימוד תנ"ך. חוויה לימודית חיובית ומשמעותית בבית הספר תעודד אצלם רצון להמשיך ולעסוק בלימוד תורה באופן עצמאי, גם לאחר סיום הלימודים. שאיפתנו היא שלימוד התנ"ך יהווה עבור תלמידינו מקור נביעה לחיים מקושרים לדבר ה'.

לימוד התנ"ך בבית הספר היסודי טובע חותם משמעותי בתודעתם של תלמידינו ועשוי לעצב אישיותם לשנים רבות ואף לחיים שלמים. אפשר שזהו אחד מן ההסברים למשמעות הרבה שמעניקים חז"ל לתלמודם של תינוקות של בית רבן "אמר ר' חלבו אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל פיהם של תינוקות של בית רבן, וכן הוא אומר מפי עוללים ויונקים יסדת עוז (תהלים ח, ג), ואין עוז אלא תורה, שנאמר ה' עוז לעמו יתן (שם כט, יא)" (פסיקתא זוטרתא [לקח טוב] אסתר פרק ה). אציין עוד שלצערנו מספר ניכר של תלמידי החמ"ד ביסודי אינם ממשיכים במסלול החמ"ד בכיתות התיכון. אי לכך יש חשיבות כפולה ומכופלת לידע שהם צוברים, ובעיקר לאהבת התורה שאנו עשויים להטמיע בהם בשנות לימודיהם בבית הספר היסודי.

מרובים המקורות בחז"ל המאדירים את חשיבותם של מלמדי (ובדורות האחרונים גם מלמדות) התורה. **כל המלמד את בן חבירו תורה** זוכה ויושב בישיבה של מעלה (בבא מציעא פ"ה, ע"א), ... מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו (סנהדרין צ"ט, ע"ב), ... מעלה עליו הכתוב כאילו הוא ילדו (מדרש לקח טוב, פרשת במדבר). זכות גדולה ואחריות גדולה היא לנו להיות חלק ממלמדי התורה בעם ישראל.

השנה החולפת העמידה אותנו בפני אתגרים חדשים בהוראה, ונראה שגם את השנה הקרובה, לפחות בתחילתה, תפתח רק באופן חלקי בבתי הספר היסודיים. מבלי לזלזל בקשיים הרבים שמביאה מגפת הקורונה עמה, אנו משתדלים לראות באתגרים אלו גם הזדמנות לחשיבה מחודשת על דרכי ההוראה, ולעידוד ופיתוח יכולות של לומדים עצמאיים בפרט בכיתות הגבוהות בבית הספר היסודי. לרגל המצב, ולבקשת המזכירות הפדגוגית, יצרנו

מיקוד הכולל 70% מתוכנית הלימודים הרגילה. במקביל פתחנו ושכללנו את מיזם חזק ונתחזק המסייע לכם המורים בהוראת התנ"ך בבית הספר היסודי ובעמידה ביעד של סיום החומשים במהלך שנת הלימודים. בנוסף הכנו עבורכם השתלמויות המעניקות כלים ושמות דגש על הוראה מרחוק.

אני מודה לכם המורים הנמצאים יום יום עם התלמידים, מלמדים אותם, לומדים איתם, מחנכים אותם ופועלים על מנת לקרבם ולחברם לתורת ה'. אני מודה למדריכי התנ"ך הפרוסים ברחבי הארץ על עבודת הקודש בהנחיית המורים, ובעיקר לרב יאיר ליברמן המדריך הארצי המוביל את הוראת התנ"ך ביסודי, על השקעתו המרובה בכלל, ובפרט במיזם החשוב של "חזק ונתחזק".

בברכה,

ד"ר איילת סיידלר

מפמ"ר תנ"ך בחמ"ד

תוכן

3	קישור למסמכי יסוד מעודכנים לתש"ף
3	'חזק ונתחזק' המסע לסיום החומשים, תכנית מותאמת לשנת קורונה
3	הדרכה
4	רישום לקבוצת מייל ולקבוצות וואטסאפ
4	פיתוח מקצועי וכלים ללמידה מרחוק
4	חברות לימוד מאושרות
4	מבחן ארצי

קישור למסמכי יסוד מעודכנים לתש"ף

- [מיקוד תכנית לימודים תשפ"א](#)
 - [תכנון שנתי לתכנית הלימודים תשפ"א \(כתות ג-ו\)](#)
- [בקישור הבא](#) תמצאו מסמכי יסוד נוספים

- תכנית הלימודים הרגילה
- מסמך מיומנויות
- משימות הערכה
- מדריכי תנ"ך ופרטי התקשרות

'חזק ונתחזק' המסע לסיום החומשים, תכנית מותאמת לשנת קורונה

לימוד וסיום חמשת החומשים הינו יסוד בבניין הזהות היהודית-ערכית של ילדינו. מיזם 'חזק ונתחזק' נועד לסייע למורים לעמוד ביעד זה, תוך העצמה של חווית הלימוד וציון הסיום באופן חווייתי וייחודי. בשנה שעברה החלנו במיזם זה, ואנחנו ממשיכים ומרחיבים אותו השנה מתוך הבנה שהאתגר השנה כפול ומכופל בשל נגיף הקורונה. הליוי של 'המסע לסיום החומשים' יתקיים השנה מתחילת השנה ועד לסיומה. אנו קוראים לכם לתכנן מראשית השנה את **מעמד סיום חמשה חומשי תורה**, בבחינת "סוף מעשה במחשבה תחילה". אנו ממליצים על קיום אירוע בית ספרי ואף עירוני או מחוזי למעמד סיום החומשים.

באתר של חזק ונתחזק ימצא המורה את החומרים הבאים:

- **'חזק ונתחזק' תכנית היחידות לשנת קורונה** צוברים מדליות וזוכים בפרסים! באתר מופיעה [תכנון שנתי לתכנית הלימודים תשפ"א \(כתות ג-ו\)](#), התכנית מותאמת לשנת קורונה ממוקדת ביחידות מרכזיות בכל נושא, ופרושה לפי לוח השנה. באופן זה יתאפשר לסיים את הספרים גם בשנה זו!
- **תכנית היחידות להוראה מרחוק** של חזק ונתחזק הכוללת סרטונים מרתקים, ומשימות מקוונות. לכל מורה ישנה אפשרות לפתוח סביבה כיתתית, לעקוב ולנהל את הלמידה.
- **משחקים, חידונים ופרסים** ב'תחנות' ולקראת סיום הספרים.

לקראת פתיחת שנת הלימודים נקיים מפגש זום ייעודי לפי שכבות גיל בו נעסוק בתוכן הספר ובהסבר כיצד להשתמש ביחידות הלמידה מרוחק שבאתר. לאורך השנה נקיים מפגש הדרכה בתחילת כל פרשה. מפגשים אלו נפרדים ממפגשי ההשתלמויות, ומיועדים לכל. למשתתפים בהשתלמויות (ראו להלן פיתוח מקצועי) נקיים, בהמשך למפגשים, הרחבה א-סינכרונית בעקרונות לימוד ובשימוש בכלי הוראה. מוזמנים להצטרף להשתלמויות. מצורף קישור [לרישום למיזם 'חזק ונתחזק' תשפ"א](#) מורה הרושם את כיתתו יקבל את מלוא המידע הנדרש כדי להיות שותף בפרויקט.

מצורף [סרטון קצר](#) ובו מבט על תוצרי פעילות תש"פ - במאות כיתות שהשתתפו בתכנית והגיעו לקו הסיום.

הדרכה

מדריכי התנ"ך בארץ מלווים בשנים האחרונות במסירות את התהליכים והשינויים המתרחשים בתוכנית הלימודים. אנא וודאו שהנכם יודעים מיהו המדריך באזורכם וצרו איתו קשר בהקדם. [לרשימת המדריכים](#).

רישום לקבוצת מייל ולקבוצות וואטסאפ

אנו מבקשים מכל המורים להירשם לקבוצת המייל של מורי תנ"ך יסודי, כך נוכל לשמור על קשר ישיר עם כל אחד ואחת מכם. בעלי גימייל יירשמו דרך [הקישור](#), ואחרים יפנו למייל הבא: yesodi.tanach@gmail.com.
לרשותכם עומדות גם **קבוצות וואטסאפ לכל שכבת גיל**, להצטרפות פנו ליוזר פינטוס - 050-880-8857, או במייל galilizhar@gmail.com.

פיתוח מקצועי וכלים ללמידה מרחוק

בשנה"ל תשפ"א ייערכו אי"ה 9 השתלמויות. כל ההשתלמויות הן בהיקף של 30 שעות, ובהתאמה לתכנית הלימודים ולאתגרים בשנת תשפ"א. (בכולן תהיה התייחסות לאופני הלמידה מרחוק/קפסולות) להלן ההשתלמויות והקישורים לקבלת סילבוס מלא ולרישום:

- **'צעד ראשון בתורה'** הוראת פרשות בראשית-לך לך לכיתות א.
- השתלמות ייעודית לכל שכבת גיל - תוכן עקרוני וכלים בהוראה החומש וספר נביא של אותה השכבה: **כיתות ב** – בראשית סיפורי האבות, **כיתות ג** – שמות והושע **כיתות ד** – ויקרא ושופטים **כיתות ה** – במדבר ושמ"א **כיתות ו** – במדבר ושמ"ב.
- **'כשהחינוך המיוחד פוגש את תחום הדעת'** תנ"ך למורי חינוך מיוחד שילוב והכלה.
- **למידה מיטבית מרחוק**, תנ"ך חמ"ד
- **קהילת מלמדים** ייעודית להוראת תנ"ך למלמדים בבתי ספר יסודיים

חברות לימוד מאושרות

באתר "ללמוד וללמד" מופיעה **רשימת חוברות הלימוד והספרים** המאושרים להוראת תורה ונביא. משרד החינוך מבצע פיקוח ואכיפה כנגד בתי ספר שרוכשים ספרי לימוד לא מאושרים, ראו חוזר מנכ"ל [בקישור](#) הבא סעיף 16.

מבחן ארצי

מדי שנה מתקיים מבחן ארצי על ספר דברים לכיתות ו' על פרשות דברים – כי תבוא (פרק א' עד פרק כ"ט פסוק ח), והוא מתקיים במתכונת פנימית. קיום המבחן במועדו משמש עוגן חשוב בתכנון הלמידה השנתית. בעקבות המבחן מתקיים שיח שנועד להפיק לקחים, ללימוד נקודות החוזק, נקודות המצריכות שיפור, ומה אנו כצוות הפיקוח יכולים ללמוד מכם. החלטה ופרטים אודות מתכונת המבחן הארצי בתשפ"א תימסר בהמשך השנה, בהתחשב בנסיבות הייחודיות.

בתפילה שנוכח להגדיל תורה ולהאחיבה ובברכה,

הרב יאיר ליברמן
מדריך ארצי בתנ"ך ליסודי

ד"ר איילת סיידלר
מפמ"ר תנ"ך בחמ"ד

העתקים:

גב' שוש נגר, ראש מינהל החמ"ד

ד"ר מירי שליסל, יו"ר המזכירות הפדגוגית
גב' דליה פניג, ס. יו"ר המזה"פ
הרב יובל אוליבסטון, ראש אשכול מורשת במזה"פ
גב' אתי סאסי, מנהלת האגף לחינוך יסודי
מר דויד גל, מנהל אגף בכיר א' - בחינות
מנהלי מחוזות
מחמ"דים
מדריכי תנ"ך